

I. PHẦN MỞ ĐẦU

1. Lý do chọn đề tài

Dân ca là một trong những tinh hoa văn hóa của dân tộc Việt Nam rất được quan tâm và gìn giữ. Ngay từ thuở ấu thơ, mỗi một đứa trẻ người Việt đã được tắm mình trong những âm điệu ngọt ngào, thiết tha của những câu hát ru. Những làn điệu dân ca tiêu biểu, đặc sắc của từng vùng miền đã làm rung động tâm hồn mỗi người dân Việt. Cho đến ngày nay, những di sản nghệ thuật quý báu ấy vẫn là những nguồn sữa dinh dưỡng để bồi bổ, nuôi dưỡng tâm hồn cho mỗi con người, nhất là trong bối cảnh của thời kì hội nhập và toàn cầu hóa, khi mà sự giao thoa và tiếp biến các giá trị văn hóa nói chung và văn hóa dân gian nói riêng đã tạo nên những trào lưu mới trong xã hội, và cũng tạo nên những ảnh hưởng không ít tới sự hình thành và phát triển những nét tâm lý, tính cách của thế hệ trẻ.

Hát dân ca là một trong những tinh hoa văn hóa của dân tộc Việt Nam, đã và đang được gìn giữ, phát triển. Đất nước Việt Nam với 54 dân tộc anh em, mỗi vùng miền với những bài dân ca mang hương sắc riêng, tô điểm thêm cho kho tàng dân ca Việt Nam. Cái hay, cái đẹp, cái tinh túy của dân ca đã được nhân dân ta chắt lọc, mài dũa, lưu truyền từ thế hệ này sang thế hệ khác. Dân ca đã gắn bó với cuộc sống con người, đi vào đời sống tinh thần, tham gia vào các sinh hoạt văn hóa, lao động hàng ngày của người dân từng vùng miền trên đất nước ta.

Đối với giáo dục các bài hát dân ca cũng được đưa vào trong chương trình học của các bậc học. Với bộ môn đặc thù nghệ thuật như Âm nhạc nó được thể hiện rất rõ trong các mối quan hệ với các bạn bè, với các thầy cô giáo hoặc qua các kênh thông tin hiện đại, các em cũng được biết đến các chương trình ca nhạc dành cho thiếu nhi như Đồ Rê Mí, cùng học hát, em yêu âm nhạc....

Tuy nhiên với chương trình môn âm nhạc bậc tiểu học thì các bài hát dân ca đưa vào còn rất hạn chế, sự hiểu biết của các em học sinh tiểu học về dân ca chưa thật sự sâu rộng, đa số các em yêu thích những bài hát mới với tiết tấu vui nhộn hơn là học hát các bài dân ca.

Vì vậy là một giáo viên âm nhạc đang trực tiếp giảng dạy ở trường tiểu học tôi luôn trăn trở: Phải làm gì và làm thế nào để mãi duy trì được phong trào ca hát dân ca trong trường Tiểu học, làm thế nào để kích thích được hứng thú niềm đam mê của các em đối với việc học hát dân ca. Qua một năm nghiên cứu bước đầu đã đem lại kết quả khả quan nên năm học này tôi tiếp tục lựa chọn và tìm hiểu về một số kinh nghiệm dạy hát dân ca cho học sinh tiểu học

2. Tính cấp thiết

Trong giáo dục ở độ tuổi học sinh Tiểu học, giáo viên cần thấy được mức độ phát triển cụ thể ở mỗi em để kịp thời động viên những em có năng khiếu đặc biệt và những em phát triển ở mức độ trung bình để các em có điều kiện tiếp xúc với âm nhạc, hình thành kĩ năng với âm nhạc và phát triển nhận thức cùng âm nhạc.

Nhận thức của các em về dân ca còn chưa đúng đắn, các em nghĩ dân ca cũng chỉ là một trong nhiều bài hát phải học, phải thuộc. Các em chưa thật sự quan tâm chú ý tới dân ca. Vì vậy, việc tự học và nghe hát các bài dân ca của các

em ở gia đình và ngoài xã hội là rất ít.

Việc giáo dục một con người toàn diện không chỉ giáo dục cho họ có đạo đức tốt, có trình độ hiểu biết, nắm chắc các kiến thức khoa học và xã hội, có sức khỏe, biết lao động, sẵn sàng lao động mà còn phải giáo dục cho họ biết nhìn nhận, phân biệt, biết thưởng thức cái đẹp và biết gìn giữ duy trì, phát huy những vốn quý văn hóa thuần Việt cho cuộc sống mọi người nói chung và cuộc sống của mình nói riêng. Vì vậy, giáo dục thẩm mỹ cho con người là một việc làm không thể thiếu được.

Qua thực tế giảng dạy Âm nhạc ở trường Tiểu học, tôi đã thực hiện nhiều tiết dạy bài dân ca cho học sinh từ lớp 1 đến lớp 5 ở trường Tiểu học, xãTrị và thu được nhiều kinh nghiệm sư phạm cũng như phương pháp dạy học phù hợp.

Với những băn khoăn và trăn trở đó cùng với những kinh nghiệm thực tiễn tôi đã lựa chọn nghiên cứu sáng kiến **“Một số kinh nghiệm dạy hát dân ca cho học sinh tiểu học.”**

II. PHẦN NỘI DUNG

1. Thực trạng

1.1. Thuận lợi

Trường Tiểu học luôn nhận được sự quan tâm của cấp ủy Đảng, chính quyền địa phương, Ban đại diện CMHS. Cán bộ, giáo viên, nhân viên giàu kinh nghiệm về chuyên môn, nghiệp vụ, luôn đoàn kết, trách nhiệm.

Trường Tiểu học là một trường học có phong trào văn hoá văn nghệ khá tốt. Các hoạt động văn hoá văn nghệ diễn ra rất sôi nổi trong suốt những năm học qua. Các hoạt động đó được tác động nhiều bởi bộ môn Âm nhạc.

Nhà trường đã trang bị được 1 phòng học chuyên biệt, một số đồ dùng để phục vụ tốt cho việc giảng dạy như : đàn organ, thanh phách, loa nghe nhạc...

Giáo viên được tham gia đầy đủ các lớp tập huấn, bồi dưỡng chuyên môn nghiệp vụ đặc biệt là tập huấn về Chương trình giáo dục phổ thông 2018

1.2. Khó khăn

Các bài hát dân ca còn mang tính chất vùng miền, khi dạy hát học sinh chưa hiểu hết về tập quán sinh hoạt khi sáng tác bài dân ca của từng vùng khác nhau nên các em ít quan tâm đến các bài hát dân ca.

Việc đầu tư trang thiết bị cho môn học còn hạn chế, việc truyền thụ các kiến thức âm nhạc chỉ qua phương pháp truyền khẩu do đó không tạo được sự thu hút, ít gây hứng thú học tập cho các em.

Một số em chưa tự tin, chưa mạnh dạn khi học hát, xướng âm.

Một số phụ huynh học sinh đi làm ăn xa không có điều kiện để nhắc nhở các em học tập, một số thì chưa quan tâm nhắc nhở con em mình học tập bộ môn Âm nhạc cho rằng bậc Tiểu học chỉ cần học Toán và Tiếng Việt là đủ, chưa chuẩn bị đầy đủ về sách giáo khoa, đồ dùng học tập bộ môn.

1.3. Thực trạng dạy hát dân ca cho học sinh

Đại bộ phận các em do ít được tiếp xúc với các loại hình nghệ thuật nên còn nhược điểm rất phổ biến là hát theo thói quen, hát tự do, tùy tiện không theo một giai điệu cụ thể. Vì vậy người giáo viên phải từng bước giúp các em có

được sự tự tin, nắm được các kiến thức, các kỹ năng cơ bản của ca hát từ đó giúp các em phát triển tai nghe và khả năng thể hiện các tính chất Âm nhạc mềm mại uyển chuyển của dân ca.

Kết quả của năm học 2021-2022:

TS học sinh	Hoàn thành tốt các bài hát dân ca		Hoàn thành các bài hát dân ca		Chưa hoàn thành các bài hát dân ca	
	Số lượng	Tỷ lệ %	Số lượng	Tỷ lệ %	Số lượng	Tỷ lệ %
611	235	38,5	334	54,7	42	6,8

Cuối tháng 9 năm học 2022-2023, tôi đã tiến hành khảo sát học sinh toàn trường cho kết quả như sau:

TS học sinh	Hoàn thành tốt các bài hát dân ca		Hoàn thành các bài hát dân ca		Chưa hoàn thành các bài hát dân ca	
	Số lượng	Tỷ lệ %	Số lượng	Tỷ lệ %	Số lượng	Tỷ lệ %
607	330	54,4	250	41,2	27	4,4

2. Các giải pháp thực hiện

2.1. Nắm chắc nội dung các bài hát dân ca

Theo sách giáo khoa hiện hành, học sinh Tiểu học được học 43 bài hát, trong đó có 7 bài dân ca, đó là những bài:

- Gà gáy (Dân ca Công Khao- Lai Châu)
- Con chim chích chòe (Dân ca Nam Bộ)
- Khúc nhạc trên nương xa (Dựa theo dân ca Gia-rai)
- Bạn ơi lắng nghe (Dân ca Ba na)
- Cò lả (Dân ca đồng bằng Bắc Bộ)
- Chim sáo (Dân ca Kh'mer)
- Hát mừng (Dân ca Hrê)

Ngày mới vào nghề, tôi thấy có nhiều khó khăn khi dạy những bài hát dân ca cho học sinh. Ví dụ: học sinh thường hát rất buồn, không biết hát những tiếng có luyến, hát sai giai điệu cả về cao độ và trường độ, các em chưa yêu thích bài dân ca... Trong quá trình dạy học, tôi đã suy nghĩ để tìm biện pháp khắc phục những hạn chế. Đến nay, việc dạy những bài này đã trở nên dễ dàng hơn, đó là nhờ việc áp dụng dạy bài hát dân ca với quy trình gồm 7 bước, kèm theo một số kỹ thuật cụ thể trong từng bước.

Bước 1: Giới thiệu bài hát

Bước 2: Nghe hát mẫu

Bước 3: Đọc lời ca

Bước 4: Khởi động giọng

Bước 5: Tập hát từng câu

Bước 6: Hát cả bài

Bước 7: Củng cố, kiểm tra

Tuy quy trình dạy học giống với việc dạy hát các bài hát thiếu nhi và nước ngoài, nhưng kỹ thuật dạy hát những bài hát dân ca có nhiều khác biệt. Sự khác biệt này mới tạo nên những phong cách, màu sắc khác nhau của mỗi bài hát.

2.2. Điều tra phân loại học sinh

Để biết được kết quả học tập khả năng hát các bài hát dân ca của học sinh, ngay từ tiết đầu tiên của năm học tôi thường phân loại học sinh thông qua một cuộc “kiểm tra nhỏ” về khả năng ca hát và vận động của các em. Từ kết quả của cuộc “kiểm tra” thăm dò tại các lớp, tôi phân ra những em học sinh có năng khiếu về hát và vận động, có sự yêu thích môn học, và những em không có năng khiếu, khả năng còn hạn chế, sức tập trung kém để từ đó kịp thời điều chỉnh và thay đổi phương pháp giảng dạy sao cho phù hợp với từng đối tượng học sinh.

2.3. Năm vững tiến trình Kế hoạch bài dạy và thực hiện tốt các bước khi lên lớp

2.3.1. Xác định yêu cầu cần đạt bài học hát dân ca

Trong khi lên kế hoạch bài dạy, bao giờ tôi cũng tìm hiểu kỹ, xác định và đề ra rõ ràng yêu cầu cần đạt của mỗi bài, thể hiện cụ thể những điều học sinh phải biết được (năng lực) và rút ra bài học gì cho bản thân (phẩm chất). Việc xác định mục tiêu tiết dạy cũng cần lưu ý tới từng đối tượng học sinh, từng lớp sẽ giúp tiết học đạt hiệu quả hơn.

2.3.2. Chuẩn bị

* Giáo viên:

Với tiết dạy nào cũng vậy, tôi luôn chuẩn bị chu đáo đồ dùng dạy học, tư liệu giảng dạy, giáo án trước khi lên lớp và sử dụng chúng một cách linh hoạt, hiệu quả. Trước hết là việc chuẩn bị về kiến thức, nghiên cứu kỹ nội dung bài giảng thông qua sách giáo viên (trong đó có môn Âm nhạc. Tôi còn nghiên cứu thêm tài liệu tham khảo như: Sách *Âm nhạc- Tác giả, tác phẩm*, báo *Thế giới trong ta*, sách *Phương pháp giảng dạy Âm nhạc ở Tiểu học*, Tôi luôn nắm vững quy trình một tiết học hát để xây dựng tiết dạy hát dân ca cho hợp lý.

Như tôi đã trình bày, với thời lượng ít nên việc chuẩn bị chu đáo đồ dùng dạy học trực quan giúp giáo viên vững vàng, chủ động khi hướng dẫn cho học sinh:

- Đàn phím điện tử (organ, piano điện tử): luyện đánh và đệm các bài hát.
- Nhạc cụ gõ (thanh phách, mõ, song loan,...).
- Các động tác vận động phụ họa phù hợp từng bài hát.
- Tranh, ảnh minh họa phù hợp nội dung các bài hát, lời ca bài hát.
- Máy tính, tivi

* Học sinh:

Tùy từng bài hát dân ca mà tôi yêu cầu học sinh chuẩn bị trước một số vấn đề để giúp học sinh học tốt và nắm vững hơn nội dung bài học.

2.3.3. Các hoạt động dạy và học hát dân ca

Khi lên chi tiết kế hoạch bài dạy, tôi thường chia thành các hoạt động cơ bản:

- Hoạt động 1: Học hát (Ôn bài hát đối với tiết 2)
- Hoạt động 2: Hát kết hợp gõ đệm (Vận động phụ họa đối với tiết 2)

- Hoạt động 3: Luyện tập (Tập biểu diễn)

Đối với từng lớp, từng đối tượng học sinh, tôi luôn dự kiến các yêu cầu, các câu hỏi, các phương pháp dạy học trong từng hoạt động để giúp học sinh nắm vững bài học.

BẠN MUỐN MUA TÀI LIỆU NÀY?

VUI LÒNG CHUYỂN KHOẢN VỀ

VU NGO DAN

NGAN HANG QUOC TE VIB

STK 888189686

NỘI DUNG: SKMTIEUHO62

SỐ TIỀN CẦN CHUYỂN: 130.000Đ

SAU ĐÓ, VUI LÒNG LIÊN HỆ ZALO:

0979 702 422 (KHÔNG CẦN KẾT BẠN)

CHÚNG TÔI SẼ GỬI FILE CHO BẠN SAU KHI NHẬN ĐƯỢC THANH TOÁN!